

SENİN GİBİ HOŞ BİR FEMİNİSTİN GAZETECİLİK VE İLETİŞİMDE İŞİ NE?

Lana F. Rakow*

Arş.Gör.F. Mutlu BİNARK
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
İletişim Fakültesi

NEREDEN BAŞLADIK

Kadınlar gerek gazetecilik gerekse kitle iletişim eğitimi ve araştırmalarında, yirmiyıl önce hem öğrenci hemde akademisyen olarak tümüyle ortada yoksular. Bu görünmezlik, 1965'de ki Association for Education in Journalism'in (daha sonra derneğin adına Mass Communication da eklenmiştir) yıllık olağan toplantısında sadece dokuz kadın üyenin olması ile örneklendirilebilir (Maurine Beasley ve Kathryn T. Theus, 1988). Örgütün, Kadınların Statüsü Komitesinin kurucu anneleri ise, ilk kurultaylarda kadın akademisyenlerin birbirlerini tanıyamayacak, ancak bir erkek akademisyenin karısı olacak şekilde tecrit edilmiş olduklarını belirtmişlerdir. 1970 ve 1971 yılları arasında örgütün 1200 üyesinden sadece % 11'i kadındı ve o yıllar arasında düzenlenen kurultay programlarında, ne de örgütün her hangi bir komitesinde kadınların izine raslanmamaktaydı. Hatta örgütün yayın organı olan Journalism Quarterly'nin temel yazılarına katkıda bulunanların yalnızca % 7'si kadındı (Maurine Beasley ve Kathryn T. Theus, 1988, s.39).

Kadınların medya endüstrisinde veya iletişim fakültelerinde öğrenci olarak konumu bu çizdiğim tabloya göre biraz daha iyidir. Örneğin, büyük gazeteler çok az sayıda kadına iş olanağı tanıdığı için, Columbia Üniversitesinin gazetecilik lisansüstü eğitim programında kadın öğrencilere % 10'luk bir kota ayrılmıştır. Bu sistem sadece 1968 yılında uygulanmamıştır (Maurine Beasley ve Kathryn T. Theus, 1988, s.39). 1960'ların sonları ve 1970'lerin başlarında bir devinin kazanan feminist hareket, hem kadınların ev ait mutlu hizmetçiler ve tüketiciler olarak betimlenmesinde medyanın rolünü, hem de

medyanın feminist hareket ve eleştirisine yer verme biçimi ile hareketi değersizleştirmek için gösterdiği küçümseme çabasını eleştirmiştir.

Gazetecilik ve kitle iletişim eğitimi araştırma programlarının sahip olduğu yakın geçmişte az sayıda kadının ve onların belirsiz konumları ile bilgi ve söylen üretiminde medyanın oynadığı merkezi role önce feministler tarafından, dikkat çekildiği göz önüne alınırsa, aşındırılarak oluşturulmuş bir çalışma alanımızın olduğunu görürüz.

KADINLAR NASIL KARŞI KOYDULAR?

Bu zaman evresinde kadınların medyanın içinde, dışında ve çevresinde karşılaştıkları ayrımcılığın kasvetli tablosu karşısında, bir grup yürekli kadın duruma müdahale edilmesi talebinde bulundular. Ramona Rush, Carol Oukrop ve Sandra Ernst tarafından hazırlanan, gazetecilik eğitiminde kadınların durumu hakkında, bilgi veren araştırmanın bulguları AEJ'nin 1972 toplantısında tartışmaya sundu. Araştırmanın tavsiyeleri arasında yer alan, Kadınların Durumu Üzerine Komite, bu toplantıda kuruldu. (Nancy Sharp, Judy Van Slyke Turk, Edna F. Einsiedel, Linda Schamber ve Sharon Hollenbeck, 1985, 1) Bu komite hala kadınlar için etkin bir destekleyici olma niteliğini devam ettiriyor. 1972 yılında, Donna Allen'de medya sisteminin yapısını tüm insanların kendileri için konuşabilecekleri ve seslerini duyurabilecekleri bir sisteme dönüştürme yolunda çalışacak kadınlar için kar amacı gütmeyen bir şebekeyi, Basın Özgürlüğü için Kadın Enstitüsünü Washington DC.'de kurdu. Enstitünün süreli yayını, Media Report on Women, şimdi Silver Spring-Maryland'da Communication Research Associates tarafından basılmaktadır. Ancak dergi 1975'den beri medyanın içinde veya dışında olsun tüm akademisyen ve eylemci kadınlara bilgiyi ve araştırmalarının bulgularını paylaşma ve birbirleri ile iletişim kurma olanağını sağlamaktadır. Örgütün hedefi, 1972 yılında yaptıkları gibi, bilgi üretiminin ve dağıtımının araçlarının değiştirilmesi yönünde radikal bir potansiyeli devam ettirmektir. (Enstitü ve ilkeleri hakkında daha fazla bilgi için bakınız: Directory of Women's Media, Martha Leslie Allen. 1989)

Medya endüstrisinin içinde yer alan kadınların çoğu kadın hareketine etkin bir biçimde katılmamakla birlikte, harekete sempatik bakmakta, hatta medya patronlarının işe alma ve görev verme pratikleriyle, kadın sorunlarını ve kadın hareketlerini işleme biçimlerine karşı çıkmaktadırlar. Medyanın dışındaki feminist eylemciler ise, kadın dergilerinde dönüşüm istemini dile getirmişler (The Ladies' Home Journal'ın yazı işleri bürosunun feministlerce

işgalini hatırlayın) ve bazı yayın istasyonlarının lisans sahibi olmalarını eleştirmişlerdir (İngiltere ve ABD.'deki feminist eylemlerin tarihi için bakınız: Maurine Beasley ve Sheila Gibbons, 1977; Josephine King ve Mary Scott, 1977 ve Ethel Strainchamps, 1974)

1970'ler boyunca medya içeriği üzerine yapılan akademik araştırma bir ivme kazanmış gibiydi. Medya içeriğinde sunulan kadınlığa ait temsilliyetlerin içerik çözümlemesi ve kadın işgücünün saptanması düzenli olarak gazetelerde ve iletişim dergilerinde yer aldı ve temel çalışmalar ortaya çıktı: Gaye Tuchman, Arlene Kaplan Daniels ve James Benet'in *Hearth and Home: Images of Women in the Mass Media* (1978), Mathilda Butler ve William Paisley'nin *Women and the Mass Media* (1980), Helen Baehr'in *Women and Media* (1980) ve Margaret Gallagher'in *Unequal Opportunities: The Case of Women and the Media* (1981). 1980'lerde ise akademik araştırma geleneğinde bir dönüşüm meydana geldi. Kadınların istatistiki konumlarını belgeleyen geleneksel araştırmadan feministlerin, feminist bilimsel düşünce olarak adlandırdıkları bir kimlik ve araştırmayı inşa etmeye geçildi. Burada araştırma geleneği, kendisinin belirgin siyasal doğasından (tüm araştırma ve kuramın siyasal olduğu gerçeğine dikkat çeken) ve kadınların bakış açısından yola çıktığı ve kadınlar için araştırma yapma amacı üzerine yoğunlaştığı için daha önceki toplumsal cinsiyet araştırmalarından farklılaştı. Bu araştırma geleneği iletişim alanındaki feministleri diğer disiplinlerdeki -özellikle sosyoloji, tarih ve edebiyat eleştirisindeki- feminist bilimsel düşünce ile, iletişim çalışmalarını daha bereketli ve gelişkin kılarak bağlantılandırdı.

Bazı akademik iletişim örgütleri içinde yer alan feminist gruplar alana feministlerin meydan okumasında kilit noktasını oluşturmuşlardır. AEJMC (Association for Education in Journalism and Mass Communication) bünyesinde oluşturulan Kadınların Statüsü Komitesi, the International Communication Association tarafından 1985'de kurulan ve 1986'da programlarına başlayan Feminist Bilimsel Düşünce Grubu ve Speech Communication Association'ın Kadın Üyeleri Grubu böyle gruplardır. International Association for Mass Communication Research'deki kadınlarda 1981 yılında *Sex Roles Within Mass Media* çalışmasına başladılar ve örgütteki feminist planlamayı finans ettiler.

KARŞI KOYAN VARSAYIMLAR

Gazetecilik ve iletişim araştırmasının yerleşik çoğu temel varsayımı, kadınlar için son derece zararlı bir iletişim düzenini besleyip geliştirmiştir. Bu varsayımlar şunlardır:

-Bir haber tanımı, erkeklerin ve onların etkinliklerinin bilinir kılınmasını ve bunların normal olarak tanımlanmasını sağlarken, kadınlar ve onlara ait etkinliklerin görünmez kılınmasına ya da etkinlikler kadınlar için kabul edilebilir sınırların dışında kalıyorsa ise onların kötülenmesine hizmet eder.

-First Amendment'in (İlk Değişiklik) ABD. deki kullanımını sorgulamayan inanç, kadınların konuşmasını ya da sözü yeniden üretecek araçlara erişmesini engelleyen yasal ve toplumsal kısıtlamalar tarafından hiç de rahatsız edilmeden, zaten bu haklara sahip olanların konuşma haklarını saklı tutar..

-Batının teknolojinin ve bilginin "serbest dolaşımına" olan inancı, dünyanın geri kalan çoğunluğunu medya emperyalizminin kucağına doğru yöneltir ve çoğu kültürde kadınların ekonomik ve sosyal konumları tehdit edilir.

-Medyanın kadını, mutlu bir ev içi tüketicisi ya da heteroseksüel seks nesnesi, beyaz ve orta sınıf olarak kurduğu kabul edilir. İletişim araştırmalarının dayanak noktasını oluşturan, pazarlama araştırması, erkek egemenliğinin sürmesine yardımcı olurken, kendi çıkarlarına en iyi uyacak kadın imgelerinin nasıl uygun biçimde kurulduğunu saptama üzerinde yoğunlaşır.

-Medyaya kimin sahip olduğu ve denetlediği hakkındaki önemli bir kör nokta, medya yapısının, çoğu insana ve özellikle beyaz kadınlara ve renkli insanlara fırsat tanımayı reddederken, yalnızca kültürdeki ana öyküleri söyleyerek, inanılmaz kazançlar elde eden az sayıda büyük şirkete izin verdiği gerçeğini görmezden gelmesidir.

-Medyanın "etkileri" üzerine ilgi "kitlelerin" ahlaki davranışına dikkatleri çeker. (Yani, medya 'insanları' saldırgan, tembel, siyasal olarak kayıtsız, aşırı uyarılmış ve düşük kültürlü mü kılıyor?) "İnsanların" şiddete yöneltilmesi hakkındaki medya etkileri araştırmalarının köklü geçmişine karşın, araştırmacıların, nasıl ve niçin erkeklerin kadınlara karşı saldırgan olduğuna ilişkin çok az ilgi göstermeleri ilginçtir. (bakınız: bu derlemede Susanne Kappeler'in makalesi)

Bu temel varsayımlara binbir güçlükle karşı konulabilir. Varsayımların keyfiliğini ve haksızlığını gösteren bir çok feminist araştırmaya rağmen

men, medya özde değişmeden kalmış, akademisyenler ve araştırmacılar inandıkları şeyleri ve yaptıklarını çok az değiştirmişlerdir. Örneğin, Catherine East ve Dorothy Journey'in New Directions for News (1983) çalışması, medyanın haber tanımında bile, kadınlara karşı iyi bir tutum takınılmadığını ve onlara çok az yer ayrıldığını göstermiştir. Feminist hareketin ve kadın sorunlarının medyada yer alması hala görünür değildir ya da küçültücü bir şekilde gerçekleşmektedir. Feministlerin, kadınları pornografiden korumak için kent yönetmelikleri çıkarma girişimleri, iletişim disiplinindeki hem liberaller hem de radikaller tarafından nefret, zorbalık ve alay ile karşılanmıştır. Catherine Mac Kinnon'nun Feminism Unmodified: Discourses on Life and Law (1987) adlı çalışması AEJMC'de neredeyse hiç tartışılmazken, Andrea Dworkin'nin Intercourse (1988) adlı eseri ICA programındaki erkekler tarafından, sanki hiç kimse onlardan başka/farklı bir kanıda olamazmış gibi, acımasızca yerilmiştir. Pazar araştırmacıları ise "kadın çıplaklığının" reklamları daha etkili kılıp kılmadığına ilişkin yaptıkları araştırmaların bulgularını sunmaya devam etmişler ve bunları çeşitli dergilerde yayınlamışlardır.

İletişim disiplininin özde değişmediği gösteren güçlü kanıtlarımız olmasına rağmen, feminist bilimsel düşüncenin sadece birkaç yıllık geçmişi olduğunu kendimize hatırlatmak ve yeni bir düzenleme, tasarlama ile kendi çalışmamızı gerçekleştirmek için becerimizi önemli ölçüde geliştirmek zorunda olduğumuza dikkat etmeliyiz. Gerçekte ilerlemenin kanıtı olarak, AEJMC'nin 1989'daki yıllık toplantısında, genel oturumun feminist bilimsel düşünce konusuna ayrılması gösterilebilir. En azından bu toplantıda kendi sesimizi duyurabildik.

Dünyanın başka yerlerinde de kadınlar birbirleriyle iletişim kurmanın daha elverişli araçlarını geliştiriyorlar ve kendileriyle ilgili sorunları tartışıyorlar. Dünyadaki tüm kadın etkinlikleri hakkında bilgi veren üç aylık dergi Win News; International Women's Tribune Centre'in Women Using Media for Social Change (19845) yayını; Hindistan, Yeni Delhi'de Manushi tarafından basılan dergi gibi çeşitli ülkelerdeki kadınlar tarafından hazırlanan süreli yayımlar ve temsilcilerinin evrensel olarak toplanmasını tasarlanan Council of Communication Organization'nın A Women's Network oluşturma çabaları dünya çapındaki kadın çalışmalarına örnek olarak verilebilir. (Leslie Steves'in 1989 yılında yaptığı kadınları ilgilendiren veya onları doğrudan etkileyen iletişim gelişmelerine ilişkin çalışmasına bakınız.)

YENİ SORULAR SORMAK

Kadınlar için hiç de olumlu etkileri olmayan bu temel varsayımların yaygınlığı verili kabul edildiğinde, feminist araştırmacılar iletişim çalışma-

sının ne olması ve ne yapması gerektiğini yeniden düşünmek zorunda kalmışlardır., AEJMC'de ki kadınlar yakın zamanlarda eğitimci, araştırmacı ve medya profesyoneli olarak kadınların statüleri ile ilgilenirken; feminist araştırmacılar, (1986'da feminist çalışmalar üzerine ilk oturumu finans eden) Women's Caucus of Speech-Speech Communication Association ile bağlantılı International Communication Association'nın Feminist Scholarship Interest grubu aracılığı ile biraraya gelip, yeni araştırma sorularını geliştirip, yeni öncelikleri belirleyip disipline daha kökten müdahale etmeye başlamışlardır. Biz, kadınların bakış açısından iletişim dünyasına bakıyoruz. Erkek meslektaşlarımızın asla sormayı düşünmedikleri soruları soruyoruz: Alanda ne olup bitiyor? Toplumsal cinsiyet neyin nesi? Ne zaman medya kadınlar ve erkekleri sunuyor? Medya nasıl oluyor da kadınları bulduğumuz yerde bağlı yerde tutuyor? Medyada tanık olduklarımız hakkında kadınlar ne düşünüyor? Medya ürünlerini nasıl ve ne ile anlamlandırıyoruz? (örneğin, sevda romanı ve pembe diziler gibi) Pekiyi, erkeklerin egemenliği nasıl değerlendiriliyor ve medya aracılığı ile nasıl doğal kılınıyor? Kadınlar nasıl susturuluyor? Şimdiye kadar çalışma alanları ayrı varsayılan iletişim, dil, konuşma, örgütlenme ve kamusal iletişim arasındaki kesişme alanları nelerdir? Teknolojinin kadınlar üzerindeki etkileri nelerdir? Kadınlar kendi deneyimlerini ve öykülerini anlatma, yazma, yayınlama ve üretmede etkin iletişimciler olmayı nasıl başarıyorlar? Kadınlar medyayı nasıl değiştirmişlerdir? Ya da nasıl değiştirebilirlerdi? (Yeni ve ilginç soruları soran feminist çalışmaların küçük bir örnekleme için bakınız: Communication (1986) dergisinde Ellen Wartella ve Paula A. Treichler'in makalesi, Journal of Communication Inquiry'de (1987) yayınlanan Haeryon Kim ve David Tetzlaff'ın makalesi ile aynı sayıda yer alan Rosemary Betterton'un makalesi: Sharon Bramlett-Solomon (1989); Jackie Byars (1987); Rosalind Coward (1985); Jane Gaines (1986); Cheris Kramarae (1990); Lisbeth Van Zoonen (1988) ve bu derlemede Lourdes Torres'in makalesi.)

KADINI MERKEZİ KILAN YÖNTEMLERİN KEŞFETMEK

İletişim disiplininin geleneksel araştırma yöntemleri yukarıda saydığımız soruları sormayabilirler. Geleneksel iletişim araştırmalarının kabul ettiği araştırma yöntemleri niceliksel içerik çözümlemesi, niceliksel alan araştırması ve labarotuar deneyleridir. Araştırmanın, medya endüstrisi, pazarlamacılar ya da hükümet yerine kadınlara hizmet etmesini sağlamak için, iletişim alanında çalışan feministler (diğer disiplinlerdeki feminist araştırmacılar ile el ele vererek) niceliksel içerik çözümlemesi yerine metinleri ve imgeleleri yorumlamaya, önceden belirlenmiş sormacayı uygulanmayı yerine gö-

rüşmeye, labarotuvlar deneyleri yerine kadınların kendi deneyimlerini kavramanın yolları gibi yeni yöntemleri uygulamanın gerekliliğini hissetmişlerdir. Biz, araştırmacılar ve araştırılan arasındaki özne-nesne ikilemini kırma ya da çalıştık. Katılımcı gözlem ve etnografi son zamanlarda ilğimizi çeken iki yöntem. Bu iki yöntem, kadınların neyi,nasıl deneyimlediğine ve ne düşündüğüne daha fazla ilgi göstermektedir. (Bakınız; bu derlemede yer alan Shulamit Reinharz ve Liz Stanley'in makalesi) Aslında ne yaptığımızı görmek için farklı kaynaklara bakmamız gerekiyor. Örneğin, hiç bir araştırmacı pembe dizi ve sevda romanlarını incelemeyi feminist araştırmacılar kadar ilgi çekici bulmamış, medya tarihçileri de kadın medya tarihine çok az ilgi göstermiştir. (İletişimde yöntem tartışması için bakınız: Nina Greeg, 1987; Angela McRobbie, 1982; Janice Radway, 1984; Lana F. Rakow, 1987)

ERKEKLER NASIL KARŞILIK VERDİLER ?

Anaakım araştırmacılar (ister tutucu, ister liberal, isterse "eleştirel" olsun) feministlere ve feminist bilimsel düşünceye çok çeşitli şekillerde tepki göstermişlerdir. İletişime çoğulcu yaklaşım feminist bilimsel düşünceyi, araştırmacıların iletişimi çalışabilecekleri yollardan biri olarak görmüştür. Görüntüşte, bu feminist bilimsel düşünceye bir hoşgeldin karşılaması gibidir. Konferenslarda bir feminist programa, dergide bir feminist makaleye, yazı işleri kurulunda bir feministin varlığına izin verilir. Haberleri, dergileri yada yeni teknolojileri incelemek isteyenler gibi, feminist araştırmacılar da "eşit fırsatlara" sahip olabilirler. Bu, tabii ki, bir çeşit içermeden başka birşey değildir. Çünkü feminist bilimsel düşünce, disiplinin yeniden kurulması hakkında değil, dönüşümü üzerinedir (L. Rakow, 1989) . İletişim pratiği ve araştırmasının alanları tümüyle bir değişime gereksim duymaktadır ve amacımız, başkalarını rahatsız etmediğimiz sürece kendi işimizi görmek için "izin" almak değildir.

İçermenin diğer bir biçimi de, kendilerini, bizim arkadaşlarımız ve destekleyicilerimiz olarak gösterenlerden kaynaklanır. Bu erkekler, profesyonellik ilkesinden yola çıkarak, kontrol etme ve içirme girişimde feminist modayı izlemeyi yararlı bulmuşlardır. Feminist çalışmaları içeren kitaplar derlemiştir, feminist araştırmacıları çeşitli program ve komitelere seçmişler, hatta kendileri bir "feminist" inceleme yapmaya çalışmışlardır. Erkekler tarafından çalışmaları değerlendirilen feministlerin ise, kadınları kuşatan ve erkeklerle örülen cinsiyetçi yapıya meydan okumadaki isteksizlikleri ya da diğer feministleri eleştirmeye eğilimli olmaları ne yazık ki raslantısal değildir. Radikal feministlerin medyada nadiren temsil edildiğini söylemek

bile gereksizdir. Çünkü, bu iki sınavdan geçememişler ya da erkeklerin de-
yimi ile "kuramsal" olmayı başaramamışlardır. Sonuç olarak, feminist eleştiri
ve feminizmin yönü değiştirilmiş ve körleştirilmişlerdir. Feminizmin ge-
lişmesi postmodernizm gibi, bazı "daha kuşatıcı" kuramsal bir çabanın kabul
edilebilir ve apolitik olan söylemi tarafından yeniden biçimlendirilmiştir. Fe-
minist bilimsel düşünceye erkeklerin nasıl tepki göstermiş olduğunun somut
bir örneği, -kendi baskıcı bakış açılarını değiştirmeksizin feminizm ile entel-
lektüel olarak ilgilenmeye başlayan- erkeklerin, feminizmin konu olduğu bir
iletişim panelinden verilebilir. Tümü erkek olan katılımcılar, izleyicilerin
tartışmasına olanak vermeden, tartışmanın her dakikasını feminist bilimsel
düşünce üzerine kendi konuşmalarına ayırdılar. Ancak yaptıklarına ilişkin
olarak feminist izleyiciler tarafından uyarıldıklarında da rahatsız oldular. Bu
olay, erkeklerin, kadınlara ve iletişim alanındaki çalışmalara yönelik acıma-
sızlıklarını göstermenin tek örneği değildir. (Dale Spender, basıma hazırlan-
nan yapıtı)

Feminist bilimsel düşünceye diğer bir tepki ise feminist düşünceye bir
ivme kazandırabilir. Çoğu lisansüstü öğrenci ve akademisyenlerden oluşan
feminist iletişim araştırmacıları feminist oldukları için işe alınmadıklarını ya
da iş sözleşmelerinin yenilenmediğini duyuruyorlar. Şimdi, yirmi yıl öncesi-
ne göre, bir kadın için işe girmek ya da kariyer sahibi olmak daha kolay. Ger-
çekte, iletişim alanında, öğrencilerin çoğu ve endüstride çalışanların yüksek
bir oranını (özellikle halkla ilişkiler ve gazetecilikte) kadınlar oluşturuyor.
Kadınlar, AEJMC ve ICA ve SCA'nın yönetim kuruluna da seçilebiliyor. Der-
gilerde ve panellerde daha fazla sayıda temsil ediliyorlar. Yine de, feminist
kadınlar popüler değiller. Örneğin, Amerikanın tanınmış iletişim fakültele-
rinden birinde çalışan bir kadın akademisyen bana şu olayı anlatmıştı: "Fa-
kültekteki boş bir akademik kadro için bölümdeki erkek meslekdaşlarım tar-
tışıyordu. Konuşmalarına kulak misafiri oldum. Biri, 'Zaten varolan ikisi ile
iyi anlaşmak koşulu ile, bir kadına iş verebileceğimizi sanıyorum'dedi."
(Tehdit edici olmayın? İşleri berbat etmeyin?) Ayrıca, feminist olmadığı hal-
de kendisine feminist araştırma bölümünde iş verilen bir kadın örneği de var.
Bir diğer örnek ise, iletişim fakültesinden bir erkek akademisyenin yakınlar-
da bir feminist bilim kadınına iş verdiğini söylemesidir: "Şimdiye kadar gör-
düğümüz feminist kadınlara benzemiyor. O diğerleri kadar itici biri değil,
çok hoş bir insan..."

Erkeklerin "hoş" kadın tercihlerine rağmen, feminist iletişimciler
alandaki iş bulabiliyorlar ve bazen düşman, bazen de kendilerine yabancı or-
tamlarda çalışmalarına devam etmek için birbirlerinden destek alabiliyorlar.

Bu destek, yılda bir yapılan konferanslar hariç, birbirlerini neredeyse hiç görmeyen ancak aralarında köklü bir dayanışma gelişen kadınlar, onların profesyonel örgütlenmeleri ve çeşitli feminist gruplar tarafından sağlanıyor. Telefon konuşmaları ve mektup arkadaşlığı, çoğunlukla farklı ülkelerden henüz birbiriyle tanışmamış kadınlar arasında ortak araştırma konularının ve bilgisinin paylaşılmasını sağlıyor ve geliştiriyor. İletişim alanında feministlerin kurduğu şebeke, varlığımızı sürdürmek için gücümüzü arttırabilecek ve kendi örgütlerimiz ile çalışma alanımızda değişiklik yapılabilecek şekilde geliyor, güçleniyor.

Ancak, erkeklerin feministleri iletişim bölümlerinden uzak tutma çabalarına karşı uyanık olmak zorundayız. Feminist iletişimciler, araştırma alanının geniş içeriğinde kaybolmamak ve kendi profesyonel konumlarını ihmal etmemek zorundadırlar. Feministleri ve feminist bilimsel düşüncüyü içermeye çabalarına şu iki örnek gösterilebilir. ICA'de, Feminist Scholarship Interest Group iyice gelişmiş ve the Task Force on Professional Development -Women olarak adlandırılan programın hedeflerinden uzaklaşmaya başlanmıştır. Feminist Scholarship Interest Group'un gelişmesi ve feminist bilimsel düşünce için enerjilerini yönlendirenler olarak, bizler, the Task Force'u ihmal etmiş bulunuyoruz. Sonuçta, aniden iki erkeğin the Task Force'a atandığını öğrendik ve grup, genel "insanların" mesleki gelişmelerini ana ilgi noktası kılmaya karar vermiştir (1985 konferans program kitapçığına göre). AEJMC'de de Kadınların Statüs Grubu programını finans etmek için grubun haklarına müdahale eden güçlü bir baskı ile karşılaşmıştır. Müdahalenin tam zamanında olduğu, feminist bir araştırmacının grup başkanı ve feminist bilimsel düşüncenin ilk kez program kapsamına alındığı bu durumda bu tepki rastlantısal olabilir miydi?

BİRŞEYLERİ DEĞİŞTİREBİLDİK Mİ?

Her ne kadar disiplinin ana merkezine doğru yol almamız ve eteğimizdeki taşları dökmemiz zor bile olsa, erkek araştırmacılar için artık feminist çalışmayı göz ardı etmek gittikçe güçleşiyor. Erkekler, yeni ve heyecan verici şeylerin meydana geldiğinin farkındalar, ancak çok azı bu oluşumları okuyup, anlayıp ve onlar tarafından değiştirilmeye izin veriyor. Lisansüstü öğrenci ve bir çok lisans öğrencisi, feminist araştırma yapmanın zorluğuna rağmen, öncekine göre daha çok feminist araştırma yapmayı arzu ediyor. Feminist araştırmacılar henüz çok az sayıda ve akademilerin dışındalar. Normal bir eğitim programında feminist bir okuma ve araştırma yapmak isteyen öğrenciler de tepki ile karşılaşılıyor. Feminist iletişim araştırmaları, -her za-

man iletişim dergileri olmamakla birlikte- orada burada yayınlamıyor, kitaplar disiplinin sadece belli konularını içeriyor. Bu ise feminist araştırmanın neler hakkında olduğunu göstererek, cesaretimizi kırıyor. Bereket versin ki, kadınlar ve medya üzerine lisans programları ülke çapında yaygın (Marion Marzlof'a göre, ilk ders University of Michigan'da 1971 yılında verilmiştir) ve lisansüstü programlarda (bölüm başkanları, dekanlar ve diğer akademisyenlerin böyle programların "çok uzmanlaşmış" olduğu söylemi ile feminist araştırmaya direndiklerinin bilinmesine rağmen) feminist kuram ve pratik ile ilgili konular geliştirilmektedir (Maurine Beasley ve Kathryn T. Theus, 1988, 42). Lisansüstü öğrenciler ise gerçek bir dönüşümü gerçekleştirme gücüne sahip kadınların gelecek kuşağı olarak hayatta kalma mücadelesi veriyorlar.

DİĞER DİRENİŞ

Feminist araştırmacıların, toplumsal cinsiyet temsiliyetlerinin karmaşıklığını anlamamızı, etkin anlam kurucular ve iletişimciler olarak kadınların farkına varılmasını, kadınlar pahasına bilgi üretiminde medya oynadığı rolün kavranmasını sağlayan tüm öngörülerine rağmen, gazetecilik ve iletişim eğitimi-araştırmasında varolan durumu değiştirmek için hiç bir çaba harcanmıyor. Bunun nedeni, sadece disiplindeki erkeklerin statü ve iktidar sahibi olmalarında ve feminist araştırma ve onun bakış açısının yaygınlık kazanmaya başlaması ile bunları yitirecekleri korkusunda değil, aynı zamanda uzun zamandan beri disiplinin medya endüstrinin çıkarlarına hizmet etmesinde yatmaktadır. Örneğin, AEJMC hatırı sayılır miktarda bir parayı Gannett Vakfından sağlamaktadır. Bu Vakfın ise Gannett medya ağının bir parçası olduğunu bilmeyen yoktur. Medya endüstrisinin sahip olma ve denetleme hakları ile medya sisteminin yapısını sorgulayan araştırmalar, dürüstlikle söylenirse, hiç desteklenmiyor.

YENİ YOLUMUZ

Gazetecilik ve iletişim çalışmalarında kadınlar ve feminist bilimsel düşüncenin şu anki durumu belirsizdir, ancak, dönüşümün göstergelerini yakında görmek mümkün. Kadınlar tüm dünyada medya sistemini değiştirmek ya da yıkmak, onu bizim kendi amaçlarımıza uygun şekillerde kullanmak için çalışıyorlar. Tüm karşı koyma çabalarına rağmen, şimdi daha fazla sayıda feminist araştırmacı, bizim mevzilerimizi yitirmemizi önlemek için yola çıkıyor, bize katılıyor. Feminist araştırmacılar görevlendirilmeye, yazı işleri kurulunda daha çok çalıştırılmaya, dergileri yönetmeye ve örgütlerin seçimle iş başına gelinen konumlarını ele geçirmeye başladıkları zaman, bizim öğ-

rendiklerimiz ile içerideki ve dışarıdaki feminist etkinlikler arasındaki ilişkiler hakkında birşeyler yapmaya gücümüz yetecek, akademi daha belirgin hale gelecek. Hoş bir feministin disiplinin tersyüz edilmesine aldırmayacağı günlere çok yakın.

KAYNAKÇA

- Alien, Martha Leslie (der.) (1989). Directory of Women's Media. Washington DC: Women's Institute for Freedom of the Press
- Baehr, Helen (der.) (1980). Women and Media. Oxford: Pergamon.
- Beasley, Maurine and Gibbons, Sheila. (1977). Women in Media: A documentary source book. Washington DC: Women's Institute for freedom of the Press.
- Beasley, Maurine H. and Theus, Kathryn T. (1988). The new majority: A look at what preponderance of women in journalism education means to the schools and to the professions. Lanham, MD: University Press of America.
- Betterton, Rosemary (der.) (1987). Looking on: Images of femininity in the visual arts and media. Londra: Pandora.
- Bramlett-Solomon, Sharon. (1989, may). Press portrayal of black women in the Civil Rights Movement: The invisible freedom vanguards. (ICA'ın SanFransisco toplantısında sunulan bildiri)
- Butler, Matila ve Paisley, William. (1980). Women and the Mass Media. New York, Human Sciences.
- Byars, Jackie. (1987). " Reading feminine discourse: Prime-time television in the US." Communication, %, 298-303.
- Coward, Rosalind. (1985). Female desires: How they are sought, bought and packaged. New York: Grove. (Türkçe'de: Kadınlık Arzuları, çev: Alev Türker, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1989).
- Dworkin, Andrea. (1988). Intercourse. New York: Free Press.
- East, Catherine ve Journey, Dorothy. (1983). New Directions for news. Washington DC: Women Studies Program and Policy Center of the George Washington University.
- Gallagher, Margaret. (1981). Unequal Opportunities: The case of women and the media. Paris: UNESCO.
- Gaines, Jane. (1986, Güz). " White Privilege and looking relations: Race and gender in feminist film theory," Cultural Critique, 59-69.
- Gregg, Nina. (1987). " Reflections on the feminist critique of objectivity," Journal of Communication Inquiry, 11 (1) 8-18.
- International Women's Tribune Centre. (1984). Women Using media for social change. New York: Author.
- Kim, Haeryon ve Tetzlaff, David (der) (1987, Kış). " The Feminist Issue," Journal of Communication Inquiry, II (I).
- King, Josephine ve Scott, Mary (der.) (1977). Is this your life images of women in the media. Londra: Virago.

- Kramarae, Cheris (der.) (1988). *Technology and Women's Voices: Keeping in touch*. New York: Routledge.
- Mac Kinnon, Catharine A. (1987). *Feminism unmodified: Discourse on life and law*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- McRobbie, Angela. (1982). The politics of feminist research: Between talk, text and action," *Feminist Review*, 12, 46-57.
- Moyal, Ann. (1989). " The feminist culture of the telephone: people, patterns and policy," *Prometheus*, 7(1), 5-31.
- Radway, Janice. (1984). *Reading the romance: Women, patriarchy, and popular literature*. Chapel Hill: University of North Carolina Press.
- Radway, Janice. (1986) " Identifying ideological seams: Mass Culture, analytical method, and political practice," *Communication*, 9, 93-123. (Türkçe'de, " İdeolojik çakışmalar..." çev: F.M. Binark ve S. İrvan).
- Rakow, Lana F. (1987). " Looking to the future: five questions for gender research," *Women's Studies in Communication*, 10, 79-86.
- Rakow, Lana F. (1989). " Feminist studies: The next stage," *Critical Studies in Mass Communication*, 6 (2), 209-214.
- Rosso, Ann ve Kramarae, Cheris (der.) (1990) *The radical women's press of the 1850s*. Londra: Routledge.
- Sharp, Nancy W, Turk, Judy VanSlyke, Einsiedel, Edna F, Schamber, Linda ve Hollenback, Sharon. (1985). *Faculty women in journalism and mass communications: Problems and progress*. Syracuse, NY.: Gannett Vakfı.
- Spender, Dale. (basıma hazırlanıyor) " Unprofessional conduct in language research: Why don't men listen," *Discourse and Society*.
- Steeves. H. Leslie. (1989). " Gender and mass communication in a global context," (der.) Pamela, J. Creedon. *Women in mass communication: Challenging gender values*. Beverly Hills: Sage.
- Strainchamps, Ethel (der.) (1974). *Rooms with no view: A woman's guide to the man's world of the media*. New York: Harper and Row.
- Tuchman, Gaye, Daniels, Arlene Kaplan ve Benet (der.) (1978). *Hearth and Home : Images of women in the mass media*. New York: Oxford.
- Van Zoonen, Liesbet. (1988) " Rethinking women and the news," *European Journal of Communication*, 3(1) 35-53.
- Wartella, Ellen ve Treichler, Paula A. (der.) (1987). "Feminist critiques of popular culture," *Communication*, 9(1).